

ERDŐSZETI LAPOK.

1-ső évfolyam.

VII. füzet.

Julius 1862.

A hazai erdőszők legelső teendői.

Irta Erdödi Adolf.

A „Gazdasági Lapok“ ez idei 9-dik számában megjelent „*Mit kell az erdőszet érdekében nekünk hazai erdészeknek tennünk*“ czimű czikkből úgy látszik, hogy Beiwinkler úr és közöltünk nemcsak a választandó eszközökre, de még magára a *legközelebbi célra* nézve is *lényeges nézet-különbség* uralkodik, melyet lehetőleg kiegyenlíteni e sorok feladata.

Beiwinkler úr szerint: „teendőinket az erdőszeti ismereteknek népszerű módoni terjesztésével kell megkezdenünk; különösen azon földbirtokosoknál, a kik közvetlen kezelői erdeiknek, kell előszeretettel az erdőszet iránt felköltenünk, egyuttal a fennálló sokféle körülményeknek és érdekeknek megfelelő eljárásra hatnunk, s végre az erdőszeti tudomány kifejtésére törekednünk.

B. úr azt tanácsolja, hogy e célból az ország összes erdészeiből a Gazd. Egyesület erdőszeti szakosztálya számos alosztályai alakuljanak, melyeknek egyes tagjai ismét maguk közül választmányi tagokat, ügy- s tollvezetőt és pénztárnokot válasszanak; hogy az alszakosztályok mint olyanok lépjenek be tagokul; egy, a fő szakosztály által meghatározott módon működjenek minden irányban, hogy az erdők jelen állapotát felderítsék, a hiányokat, valamint a módot is, melylyel ezeken segíteni lehetne és kellene, kimutassák. — A fő- és alszakosztályok működésének eredményei végül összeállítva a Gazdasági Lapokban közölnétek, s azokból alakulna lenyomat és fordításkép egy magyar-német erdőszeti ikerlap.

Mi e terv kivételét, először is majdnem legyőzhetlen s a dolog természetében rejlő akadályoknál fogva, lehellenek tartjuk.

Méltóztassék csak összeszámítani az ország azon német-magyar erdészeit, a kik képesek lennének az ily osztályok élére állani, azokat szervezni s oly tagokkal ellátni, a kik a kivánt munkálatokhoz hozzáfogni akár csak értenének is? Az erdőszegetnek több tagja van e-zernél; az országosan elismert erdőszegetek annak mind tagjai; az egyet 11 éven keresztül működött, gyűlésein azonban a főszereplő majdnem mindig ugyanazon néhány, könnyen névszerint is elsorolható ember volt; a többi hallgatott vagy éljenezett, — a mint a körülmények kívánták.

Ezen egyet, az általa legégyesebbeknek és legüzorgalmasbaknak tartott egyéneket, a kik e fölött nemzeti hajlamaiknál fogva is sokat szeretnek írni és beszélni, választotta meg ügyvivőinek azokat, külön instructio által kötelezván olyféle tevékenységre, a minőt B. úr az alszaksztályoktól igénybe venni javasol; és mi volt az eredmény? Az, hogy egy-kettőn kívül, a többinek az egyet éppen semmi hasznát sem vette.

B. úr nézetünk szerint nagy csalódásban él a létező erdőszegeti értelmiség fölött, s e tekintetben a legvérmesebb reményeket táplálja, melyekben részünkről osztozni, sajnos, hogy nincs okunk; mert hasonlitsuk össze az előre törekvő, értelmes, tenni tudó és vágyó földbirtokosok és mezei gazdák számát az ugyanily minőségű erdőszegetivel hazánkban, és ugy hiszem, senki sem fogja tagadni, mikép az elsőeknek száma, igen természetes okokból, számtalanszor felülmulja az utóbbiakét; és mégis — hány gazdasági fiok-egylete, vagy hány külön megyei egylete van eddig az országnak összesen? — S valjon mi lehet annak oka, hogy e szám oly csekély, hiszen minden megye nem csekély, az *értelmes osztályhoz* tartozó mezei gazdaközöniséggel bir; a mezők jó mivélésének hasznosságáról csakugyan számtalanszor több ember van meggyőződve, mint a belterjes erdőgazdász, a rendes erdőkezelés sat. előnyeiről; a mezei gazda, kísérleteinek meggyőző eredményeit, ugy szólván évenként képes a hitellen szeméi elé tárni, holott az erdősz számos éveken át önmagát megtagadva türi a gnyomosolyt, mely egyik másik kísérletét jutalmazza, s meglehet, csak utódja fog az ő vetése után aratni sat.

Azt, hogy ne volna több lekes hazafi a mezei, mint az erdei gazdák között, ugy hiszem, szintén nem tagadhatni, s azt is tudjuk, hogy miért van ez így — — — és mégis — — — hány megyében tudtak eddig külön gazdasági egyletet alakítani, s ott is *név-, pénz-befolyás, az értelmiség és hazafiai lelkesedés szövetkezése* vala szükség-

ges, hogy az ige testté válhassék. Nézetünk szerint ennek oka abban rejlik, hogy valamely a tagok nagy számára nem számító együletet összehozni még nem nagy mesterség! Oda egy jó hangzású név s egy két jó kortes elég! De ezen együletet munkabíró és dologkedvelő választmányynal, ügyvezetővel, hivatalnokokkal látni el — itt rejlik a nehézség, és e sziklán fog még nagyon sok ideig általában, főképp pedig az erdőszeti fiók-egyletek számának szaporodása hajótörészt szenvedni.

Az erdőszeti egyület, mely annyi tagból áll, alig birt egy választmányt összehozni, s ez ellen is nem egy kifogást lehet tenni; B. úr pedig azt reményli, hogy az országban számos, igen számos alosztály fog alakulhatni és mindeniknek lehetend munkaképes választmánya, vagy legalább ügyes ügyvezetője és használható munkatársai, kik őt az alosztálynak, Beiwinkler úr által valóban nem könnyűre szabott teendőiben hathatósan segítendik? E hitben mi, viszonyaink és embereink tanulmányozása után, nem osztozhatunk!

Ezt el akarván érni, új nemzedéket kell nevelnünk, melyben *hazafiság, akarat és tudomány* szoros összeköttetésben éljenek.

De nyomjuk el kételyeinket és tegyük fel, hogy ez alosztályok létesültek. Az illető gyűléseken B. úr szerint a tárgyalások magyar és német nyelven folyhatnának.

Ez, nézetünk szerint, rövid idő múlva egyenesen oda vezetne, hogy a vegyes elemekből alakult társulatok vagy eloszolnának, vagy *csupa németekké* válnának; mert mi magyarok, hála nemcsak a lefolyt szomorú időszaknak, de még nagyobb hála azon talán kissé túlzott lovagiasságnak, melynél fogva, ha a társaság 13-ik tagja — a ki az országot számos évig lakta s annak kenyeréből élt, de elég erkölcsi erővel birt a magyar barbárság beolvasztó erejének ellent állani, belép, a 12 törzsökös magyar zengzetes nyelvét nem hangoztatja tovább, hanem töri a németet, — — — hála e körülményeknek mi magyarok ugyan tudunk németül, szeretett sógoraink azonban magyarul nem tudnak. Ha már most a társulat egyik német tagja hosszabb értekezést tartana, ezt a magyarok jól értenék, s a vegyes tárgyalás, a mennyiben azok németül beszélnének, ezek meg magyarul hallgatnának, igen békésen folyhatnék. Mihelyt azonban a magyar, saját nyelvén kezdene beszélni, ha ezt fönt említett galanteriája csakugyan megengedné, a sok sógor mind azt kérdezné, hogy „*Was sagt er?*“ s akkor mi maradna hátra, mint hogy vagy a szónok maga mondja el mondókáját még egyszer németül vagy ezt helyette valamelyik másik pajtása tegye, vagy vé-

gül, hogy e bábel tornyát mind a két rész ott hagyván, kiki szeretett övéi közé siessen.

E dolognak azonban még egy másik oldala is van. Mi magyar erdősök t. i. még nem is tudunk magyarul beszélni — szakunkat illetőleg, s a mennyit tudunk, az még oly szokatlan előttünk, hogy az iskolában, akademián, közéletben és olvasás közben reánk ragadt német műszavak véletlenül magyar beszéd közben is szánkából sikamlanak. Ez ugyan a vegyes tárgyalások nagy könnyítéseiül szolgálna, a mennyiben azt a szomszéd is értené, hogy „az Ertragstáfelek szerint készített Zuwachsberechnungokat a Bestandesbeschreibungba fogjuk entrágnolni“ sat, — ilyet és még czifrábbat pedig, tessék elhinni, akár hányszor hallottam oly törzsökös bihari, nógrádi s egyéb magyar fiuktól, a kiknek különben még a szájuk járása sem mondható németnek.

Ez tehát a második ok, mely mialt e vegyes tárgyalások vagy legrövidebb idő alatt teljesen elnémetesednének, vagy német szomszédjainknak elég mulatságos nyelvkeveréki előadásokat szolgáltatnának.

A B. úr által ajánlott szaklapot illetőleg pedig az a megjegyzésünk, hogy azt, t. ügytársunk terve szerint csakugyan olcsón lehetne kiállítani, de hogy aztán: „az olcsó húsnak, hig is volna a leve.“ Micsoda érdekléssel birhatna oly lap, melynek minden egyes czikke már előbb valamely más lapban megjelent s mely is körülbelül nem állana egyébbül, mint a főosztály és az egyes alosztályok, ki tudja mennyire érdekes jegyzőkönyveinek kivonataiból.

Olcsó volna, de azokra nézve, a kikre számíttatnék, még mindig túl drága, mert hisz — egyebet ugysem tartalmazna, mint a mit az alosztályok tagjai már ugyis megrágtak s többszöri kérdőzés után megemésztettek volna.

Azt pedig, hogy a tisztán nemzeti irányu Magyar Gazdasági Egyesület erdőszeti szakosztálya félig magyar félig német lapot adjon ki, azt e társulat eddig vallott elveivel nem tudom összeggyeztetni; ezt a fentemlitett galanteriának valóban a dolog élére állított ne továbbjának tartanám.

Ha az országban létező német ajku erdőszegylet a magyar nyelvnek concessiókat tenni ajánlkozik, ezt igen természetesnek és méltányosnak találok, nem azért, mert magyar vagyok, vagy mintha az efféle kegyelem-osztásokkal betudnám, vagy beakarnám érni, hanem mert az illető urak itt találták fel hazájukat, itt kenyereket, itt létök minden

feltételeit, — s mert evvel csak új honuk iránti kötelezettségeik némi részecskéjének elismerését bizonyítanak.

De hogy egy, eredete, elemei, meggyőződése, szellemének minden iránya szerint tiszta magyar egyesület félnémet lapot adjon ki, azért, hogy azt azok is olvashassák, kik megrögzött megvetéséből a magyar barbárságnak, évek óta méltóságuk alattinak tartották a magyar nyelv tanulásával törödni, hogy azok, vagy bárki más kedvéért, egy tiszta magyar társulat erdőszei szákosztálya félig elnémetesdjék, azt követelni, kívánni, várni vagy reményleni, mi nem mertük volna, mert ennek szerintünk ép oly csekély volna az értelme, mint lenne annak, ha a bécsi „Reichsforstvereine“ magyarországi tagjai azt követelnék, hogy ezen egyesület kedvükért tárgyálásait magyar nyelven is folytassa; közlönyét félig magyar nyelven beszéltesse.

Ugy hisszük, hogy nekünk csak annyi jogunk van, mint bármely más nemzetnek követelni, hogy az, ki közügyeinkre, nemzeti irányu vállalatainkra be akar folyni, tanuljon meg legelőször is — magyarul!

Ha országunk idegen erdőszei csakugyan annyira önzéstelenül szeretik imádott hazánkat, — ám kövessék a köztiszteletű Budenz úr példáját, és mi szívesen osztozunk meg velök terheinkben és jogainkban is!

Miután kimutatni törekedtünk, hogy Beiwinkler úr tiszta, becsületes, jó szándékai, melyekben mi vele teljesen osztozunk, az általa ajánlott módon alig létesíthetők, sőt hogy azok létesítése ily módon nem is volna kívánatos, áttértünk e részbeni saját igénytelen véleményünk előadására.

Hogy e hon erdőszei gazdasága sajnosan pang, hogy erdeink legtöbbje igen keveset jövedelmez, hogy erdősítendő homoksivatagjaink mérhetlen terjedtséggel bírnak, sat., az e hazában közismeretű dolog, és miután senki sem fogja tagadni, hogy e sokféle bajok orvoslásához csakis akkor fogunk sikeresen járulhatni, ha azok okai iránt teljesen tisztában leszünk, — illő volna, hogy mindenekelőtt e bajok elősorolásához fogjuk, a mit mi kimerítőleg tenni igen is hajlandók lennénk, ha nem tartanánk tőle, hogy t. olvasóinkat kifárasztjuk, s hogy olyat kellene érintenünk, a minek orvoslása úgy is jobb időkre kell hogy maradjon.

Ez okból tehát az egyszer e szomorú állapotoknak csak fő kutatóforrását fogjuk tekintetbe venni; azt, melyet a Gazdasági Lapok ez idei 8-ik számában közölt „Szakvélemény“ szerint, a m. kir. Helytartó

Tanács, országos viszonyaink ismeretét tanúsító mély bölcseséggel azon körülménynek rótt fel „miszerint az erdőszeti tudomány mostani színvonalán álló, szaktanilag és alaposan kiképzett, a szükséglethez arányzott számú tanult erdőszők érezhető hiánya mutatkozik, minek a gyakorlati életben azon káros következménye van, hogy a hazai erdőtulajdonosok, vagy nem rendelkezhetnek a szükséges kiképzett egyének felett, erdeiknek a tudomány kivánalmaihoz képesti rendbentartására, vagy pedig idegen s a hazai nyelvet, szokásokat gazdasági és erdőszeti viszonyokat nem ismerő, az itteni néppel való bánásmódban járatlan s ennél fogva jó sikerrel alig használható egyéneket kényszerülnek alkalmazni, kik ezen okoknál fogva a legjobb akarat s különben talán legalaposabb képzettségük mellet sem bírnak feladatuknak úgy megfelelni, a mint az, ezen országos fontosságú ügy érdekében kívánatos volna.“

Első és fő bajunk tehát az, hogy nincsenek előgondó számú képzett magyar erdőszelők!

E bajon pedig csak úgy segíthetünk, ha magyar erdőszeti tanodákat állítunk, vagy arról gondoskodunk, hogy a fiataloknak, kik e pályán akarnak hazánk hasznos polgáiraivá válni, alkalom és mód nyújtassék a szükséges tudományokat a tanodán kívül is megszerezhetni.

Ugy hiszem t. olvasóink egyikének sem fog zokon esni, ha ez értekezésemet nem zárom be ama rövid tanácsal: Menj, tanulj németül és — boldogulni fogsz!

Jól tudom én, hogy számos, és azok közt néhány igen jeles német erdőszeti tanoda létezik a birodalmon kívül és belül; azt is tudom, hogy az erdőszeti német irodalomnak e szakra nézve a világon nincsen párja, és hogy a ki azt kiaknázta, ha különben egészséges észszel és ítélő tehetséggel áldotta meg az Isten, a nyert kincseket saját, bármennyire eltérő, de minden irányban kellőleg ismert viszonyaink közt, siker-dúsan fogja értékesíthetni; még jobban tudom azonban, s úgy hiszem ez mindenikünk meggyőződése, mikép itt az ideje, hogy másoktól való szellemi függésünknek minden irányban véget vetni összes erőnkkel iparkodjunk; hogy megfeszített közreműködéssel a tudomány minden ágát a nép minden rétegének megnyithassuk, minden rétegének sajátjává tehessük; hogy azt sajátlagos viszonyaink tekintetbe vételével fejlesszük, s a közmívelődéshez mi is járuljunk szellemi adónkkal; hogy itt az ideje oda törekednünk, mikép saját lábunkon is megállhassunk, saját hazai nyelvünkön beszélhessünk: *a műveltség leg-*

nagyobb fokát minden irányban elérhessük, a mellett pedig — tiszta magyarok maradhassunk!

Szent kötelességünk levén egyébiránt is oda hatni, hogy a hon azon eddig oly mostoha gyermekei, kiktől követeli a haza, hogy gazdaságunk egyik — napról napra lényegesebbé váló ágát tiszta és észszerű kezelés folytán áldásdús kifejlésre vezessék, hogy a hon e gyermekei édes hazai nyelvükön érintkezhessenek a magyar tudományos irodalom többi felkentjeivel, így füződven a szellemi közösség lánczával a hazai érdekek mindenikéhez; kötelességünk, hogy eltávolítsuk azon nehézségeket, mellyekkel a magyarnak küzdenie kell, a magában is nehéz tudományoknak idegen nyelven való tanulására kényszerítettven; hogy történelmi szomorú emlékké váljék azon idő, melyben a haza fiai, az akadályoktól legyőzve, az őket illető tért másoknak engedni — kénytelenítették; s ezek szerint tehát nekünk magyar erdőszőknek legelső és fő feladatunk: *oly erdőszeti magyar irodalom létrehozása, mely az illető tudományok „mai színvonalán állva, elmaradás veszélje nélkül tehetné számunkra a külföldi irodalmat nélkülözhetővé.”*

E cél uttörő eszközei közt pedig szerintünk első sorban állanak: az *erdőszeti műszótár, erdőszeti magyar folyóiratok, erdőszeti magyar tankönyvek és erdőszeti magyar tanodák.*

A műszótár alakuló félben van, s reméljük, hogy t. hazánkiai buzgó közreműködésével sikerülend a tetemes nehézségeket leküzdeni, melyek ez eszme testté való érlelésének útjában állanak.

A folyóirat, melynek ügyét t. hazai lapjaink oly melegen karolták fel, hogy örömmel ragadjuk meg az alkalmat ez iránti legforróbb hálánk kifejezésére, — megindult, és nemeskeblű pártolóinak száma, annak lételét egy évre biztosította.

E folyóirat feladata: az erdőszeti nyelvet meghonosítani, ahoz szoktatni, és szakunknak minden irányában serkentve, buzdítva figyelemzetve, ismertetőleg hatni; a józan erdőgazdaság elveit hirdetni; azok alkalmazásának hasznát kimutatni; a szellemi közlekedést szaktársaink közt eszközölni; az erdőszet napi eseményeit megvitatni; a szunynyadó tehetségeket ébreszteni; a képeseknek alkalmat nyújtani tudományuk értéktetésére, tapasztalataik közhasznává tételére sat.

Nehéz feladat, mely nagyobb erőt igényel, mint a minövel mi dicsekhetünk; de — „in magnis et voluisse sat est,” — szent akarat-
tal, őszinte törekvéssel és önzéstelen kebellet járultunk a haza emez

elhagyott oltárához, és adja Isten, hogy rövid időn a mi áldozatunk ingyentelen szikrája mások eget érő lángjaiban olvadjon fel.

A harmadik eszközzel, tankönyvekkel azonban még egyáltalában nem dicsekedhetünk, s bárha nem találunk szavakat a M. Gazd. Egyesület erdőszeti szakosztálya azon tettének méltó elismerésére, melynélfogva az már 1859-ben nyitott pályázást egy külön, hazánk viszonyaihoz alkalmazott erdőszeti tudományos tankönyvre és egy gyakorlati erdőszeti kézikönyvre, mind a két rendbeli pályamunkára 100 — 100 darab aranyat tűzvéni ki jutalmul, úgy mégis kénytelenek vagyunk ismételve kijelenteni, a mit már a Gazdasági Lapok tavali folyamának 14-dik számában bőven indokolva mondottunk, hogy e pályázat eredménye által *a legjobb esetben is* az erdőszeti magyar tankönyvek megalapítása körüli feladatunknak csak igen csekély részét fogtuk megoldani. Az erdőszeti szakosztály véleménye az álladalmi erdőszeti vizsgák ügyében azon reménnyel van, hogy a beérkezett három pályadolgozatból mind a két irányban egy alkalmas munkát összeállítani sikerülend. — Ha e szó alatt „*alkalmas*“ a t. szakosztály azt akarta érteni, miszerint az e dolgozatokból összeállítandó könyv *alkalmas* lesz arra, hogy abból *valamit* tanuljunk; a dolgozatok iránya szerint abból az erdőszeti tudományok egyes ágaival megismerkedjünk, vagy az egész erdőszetről encyclopoediai fogalmakat nyerjünk, azt megengedem, szívesen elhiszem és nagy nyereségnek is tartom; hogy azonban a pályadolgozatok, akár egyenkint, akár összevéve arra volnának alkalmasak, hogy azok, *teszem a selmeczi erdőszeti academián* szükséges tankönyveket szolgáltatassák; vagy hogy azokból magán uton, valaki csak tized részét is tanulhassa meg annak, a mit a felsőbb rendű erdőszeti államvizsga kell hogy föltételezzen és követeljen, ha azt akarjuk, hogy erdőbirtokosaink az e vizsgát becsülettel megállott egyénekre erdeik gazdaságát csak *némi megnyugvással* is bizhassák — azt *föltétlenül tagadom*; tagadom pedig azért, mert az *lehetlen*, hogy egy ember, egy év alatt, a következő, a fönt kitett célra nézve elkerülhetlenül szükséges munkákat, akár egy, akár több könyvbe szorítva, a használható tankönyvekhez mért kiterjedésben — még csak egyszerűen, minden válogatás nélkül *lefordítani* is képes legyen.

A tankönyvek t. i., melyekre okvetlen szükségünk van, ha vezénylő magyar erdősztiket akarunk nevelni, a következők: 1) erdőszeti matematika és erő-műtan, 2) polgári építészettan és némi része a gép-építészeti tannak, 3) ábrázoló mértan, 4) általános természettan,

5) erdőszeti vegytan, 6) földisme és talajtan, 7) erdőszeti növénytan, 8) erdőszeti rovartan, — mint segéd tudományok; mert hogy ezek a főgymnásiumokban vagy főreáltanodákban nem tárgyaltatnak elég alaposan és elég terjedten, azt eléggé bizonyítja azon körülmény, mikép e tudományok, a mint azok itt Selmecezen adatként elő, az összes birodalom minden országainak legjelesebb tehetségű és legjobb bizonyítványokkal idejött fiaira — *nagyon is rá férnek!* — Ezeken kívül szükségünk van a szoros értelemben szaktudományokat tárgyaló tankönyvekre, tehát 9) az erdőmivelés és erdőhasználat tanára, 10) az erdőszeti kézműtanra, 11) az erdőrendezési tanra, mely magában foglalja az erdőszeti gyakorlati mértant, az erdőbecslés, az erdőérték kiszámításának és az erdőgazdaság okszerű elrendezésének tanát, 12) a vadászattant, 13) az erdőszeti és vadászati törvény-tudományt, 14) az erdőszeti nemzetgazdaság tanát.

Ne ámítsuk magunkat avval, hogy e pályázatok eredménye elégséges, miszerint azok segítségével okszerű erdőszőket nevelhessünk. — Valljuk be inkább — *ab invisis* — hogy e pályadolgozatok *legjobb esetben* a fent kitelt szükségletnek némi részecskéjét pótolandják ugyan, de hogy még sok, igen sok a teendőnk, míg erdőszeti irodalmunknak s magyar erdőszetünknek a szükséges tankönyvek megalkotása által megvethetendjük *alapját*.

Ezt bevallva, szívesebben fogunk gondolkozni az eszközökről is, melyek a hivatottakat e célra egyesíthetik, tevékenységökbe rendet és helyes egymásutánt hozhatnak, s melyek az ügy anyagi szükségleteit is fedezni képesek.

Mi e célra már a Gazdasági Lapok tavali folyamának 17-dik számában kettős indítvánnyal bátorítottunk fellépni. Azt mondtuk ugyanis, hogy vagy alakítsunk egy önálló, szívből, lélekben magyar erdőszeti egyletet, vagy pedig lépünk be tömegesen a magyar gazdasági egyesület erdőszeti szakosztályába. Az én nézetem akkor egy külön egylet felállítása felé hajlott ugyan, azóta azonban — *nagyot ugrott a világ!* — s azonkívül mi is jobban tájékoztuk magunkat, minélfogva most magunk is hisszük, hogy sokkal czélszerűbb, ha a magyar erdőszők csekély számu serege, a nemzeti irányu, consolidált, országos tiszteletben részesülő Magyar Gazdasági Egylethez olvad, ezen organismusnak az erdőszeti szakosztály alakjában egyik tevékeny tagját képezvén. — Átlátjuk, hogy egy külön magyar erdőszeti egylet — érettebb nyelvet, az érett emberek nagyobb számát és — érettebb időket igényél!

Lépjünk be tehát — magyar erdőbirtokosok és magyar erdőszők — tömegesen a magyar gazdasági egyesület erdőszeti szakosztályába — — ez az, a miben Beiwinkler úr t. szaktársunkkal tökéletesen egyet értünk, — de ne lépjünk be testületileg alszakosztályokké, — — sőt ne is gondolkozzunk az ily alszakosztályok képzéséről, mert egyrészt arra is éretlen — az *ember és idő*, másrészt pedig, mert ez által könnyen veszendőbe mehetne tiszta nemzeti irányunk — és harmadszor, mert a gazd. egyes. erdőszeti szakosztályának ugyan első sorban szellemi erőkre van szüksége, ép oly kevéssé nélkülözheti azonban az anyagi segédeszközök leghatalmasabbját — *a pénzt!*

Szerintünk t. i. ezen erdőszeti szakosztály legelső és főfő teendője: az erdőszeti magyar irodalom megállapítása, és szilard meggyőződésünk az, hogy mi — jelenleg élő erdősznemzedék, ha egész életünk gyümölcse csak is a nevezett irodalom megállapításában állana — ez életet nem mondhatnók elveszítettnek; s hogy ez óriási munka sikerének öntudatában azon édes megnyugvással szállhatnánk apáink sírjába, hogy az imádott haza iránti szent kötelességünknek — eleget tettünk.

Mi azonban e mellett s evvel egy idejüleg az erdőszeti okszerű gazdaság kifejlését is kívánjuk előmozdítani, csak hogy a cikkünk első részében bőven kifejtett s azonkívül a még alább felhozandó okokból ismét nem a Beiwinkler úr által ajánlott alszakosztályok után, hanem egyenesen a lehetőleg szaporítandó fentnevezett erdőszeti szakosztály, az erdőszeti folyóirat és még valami által, a miről a következő sorokban szöllandünk.

Mindenki tudja, hogy erdeink többnyire kevéssé okszerű gazdaszatát nem annyira az alárendelt, a kezelő erdőszők ügytelenségének, mint inkább a szakképzett vezénylő, rendező tisztviselők csekély számának kell felrónunk. Kezelő erdőszöket, kik a helyesen készített rendszabályokat, a többnyire gépies munkálatokat rendesen elvéggezzék, több évi gyakorlat utján is nevelhetünk, de hogy valaki az összes viszonyok egybevetésére alapított oly gazdasági tervezetet készíthessen, melynek folytán a magán erdőbirtokos fő célja, a lehető legnagyobb folytonos jövedelem — elérjék; — hogy valaki a gazdaság gépezetét összeállíthassa, rendes mozgásba hozhassa; arra sok oldalu tanultság, számos évi tapasztalás, emelkedettebb szellemi működés igényeltetik, s az oly férfiak elegendő számát a tervezett alosztályok bármennyi tanácskozásai, véleményezései, javaslati, kísérletei, *éppen az elébb jelzett férfiak hiánya miatt*, soha sem fogják pótolhatni; de pótolhatni fogná egy

elméletileg és gyakorlatilag képzett erdősznek a gazd. egyes. erdőszeti szakosztálya költségén való tartása, kinek egyedüli feladata lenne, bármely magyar erdőbirtokos és egyszersmind szakosztályi tagnak felhívása folytán, annak eredeiben azon méréseket és becsléseket véghez vinni, melyek az erdei gazdaság rendezésére nézve szükségesek; az illető üzlet-tervet elkészíteni; ebben legalább is 10 esztendőre részletesen meghatározni mindent, a mi az erdőmivelésre, a fatermés nyervezésére, a vizen vagy szárazon való szállítás legjutányosb eszközlésére és annak lehető leggazdagabb értékitésére vonatkozik; továbbá a kezelő erdőszök kötelességeit megszabni, s azokat az erdőrendezés szabályai életbeléptetésére nézve a kellő utasításokkal ellátni. — Mindezekért őt az erdőbirtokos részéről csak az utazási költségek megtérítése és a munka ideje alatti élelmezés és elszállásolás illetné.

Ily szakember, nézetünk szerint, nagyot lendíthetne hazai erdőszetünk ügyén, nemcsak azért, mert azoknak jelenleg nagyon csekély számával rendelkezhetünk, hanem azért is, mert főleg a kisebb erdőbirtokosok erdeik általános jövedelmezési viszonyainál fogva talán még nagyon soká és egy része soha sem foghat ilyen egyént illőleg fizetheti s így tehát tarthatni is, a nélkül, hogy az által jövedelmük nagy részétől meg ne fosztassanak; már pedig rendes és okszerű üzletterv nélkül gazdálkodva, hiába várjuk az egyes erdőbirtokok és az összes hazai erdőszet felvirágzásának hajnalát! — Mi ez eszmét különösen Beiwinkler úr t. szaktársunk figyelmébe ajánljuk, mert mondjuk ki igazán, mi, a mennyire hallomás útján szerencsénk van a nevezett úr személye független életviszonyairól értesülve lennünk, s a mennyire őt jeles szakembereink egyikének hinni szeretjük, annyiban e valóban diszes állomás elfoglalására őt igen is alkalmasnak tartanók, és nézetünk szerint Beiwinkler úr nagy érdemeket szerezhetne magának a hazai erdőszet ügye körül, ha — — — indítványunk t. szaktársaink helyeslésével találkozván, adandó alkalommal e tisztséget magára vállalni nem vonakodnék.

Azonkívül magától értetődik, hogy minden tapasztalatot, minden kísérlet eredményét, minden új és hasznos felfedezést, a mennyiben az az erdőszet körébe vágna, egymással közölnék, megvitatnánk, s a mennyiben az a gazd. egyes. erdőszeti szakosztálya hatásköréhez tartoznék, ennek útján életbe is léptetnénk, vagy illő helyen előterjesztenék. E közlések, megvitatások sat. részint az erdőszeti szakosztály

üléseiben történhetnének, melyekben a tagok szóval vagy írásban be-
küldött véleményeik, indítványaik sat. által védhetnék nézeteiket.

Az erdőszeti szakosztálynak azonban pénzre van szüksége, hogy
az erdőszeti magyar irodalmat megalapíthassa, az érintetlem főtisztet
fizethesse s egyéb czélszerű indítványokat teljesíthessen, kísérleteket
létesíthessen, p. o. a Beiwinkler úr által a futóhomok megkötése tár-
gyában tavali indítványozott igen czélszerű kísérleteket.

E pénzt pedig csakugyan méltánytalanság volna a gazd. egyes.
többi osztályai és azok érdekei előmozdításának rovására igénybe ven-
nünk. — E pénzt a t. magyar erdőbirtokosok hozzájárulásával egye-
nesen *mi nekünk magyar erdőszőknek kell a haza és saját érdekünk
oltárára letennünk!* — Az összeg pedig, melyre szükségünk van, va-
lóban nem oly csekély, hogy az a Beiwinkler úr által tervezett alszak-
osztályoktól kitelhetnék, mert nagy önámítás volna azt hinni, hogy ily
alszakosztály, ha csakugyan létre is jöhetne, három vagy négy-nél több
alakulhatna, vagy ha alakulna, hogy az veszténe hatalmas csiráival —
egyenetlenkedés, szakképzettség — idő-biánya sat, természetszerű fel-
bomlásának sokáig tudna ellenállani.

Három vagy négy alszakosztály pedig = évenkénti 30 vagy 40
forint! Quid hoc ad tantam sitim?!

Mi tehát erdőszetünk ügyében legelső és fő teendőkként a kö-
vetkezőket bátorkodunk indítványozni:

1.) A gazd. egyes. erdőszeti szakosztálya, a hazai lapok a tagok
személyes ismeretségei és bármi egyéb arra való uton módon minden
erővel oda törekedjék, hogy tagjai számát a hazai erdőbirtokosok és
erdőszők soraiból lehetőleg szaporítsa.

2.) Minden tag fizesse le az egész dijt; testületi belépések;
magánosok részéről nem fogadtatnak el.

3.) Ha a t. gazd. egyes. az erdőszők legtöbbjeinek valóban nem
igen fényes állását tekintetre méltatni szándékoznék, akkor az létesít-
tessék úgy, hogy az erdőszeti tisztviselők, *a kik azt egyenesen kívánnák,*
5 ft 25 kr évi fizetés mellett vétessenek fel az egyletbe, mely esetben
azonban azok az egyesület évkönyvére számot ne tarthatnának. Három,
vagy négy száz tag mellett, a mennyire, ha kellő végén fogjuk a dol-
got, bizton számíthatnánk, s a kiknek egy része bizonyosan fizetné az
egész dijt, nem is említve nagylelkű erdőbirtokosaink időnkénti rend-
kívüli adakozásait, már is meglehetősen összeggel rendelkezhetnének.

4.) Nyilváníttassék az „Erdőszeti Lapok“ czimű folyóirat a gazd.

egy. erdőszeti szakosztálya közlönyének, minélfogva az a szakosztály működésére és összes ügyeire nézve a szükséges közléseket a legnagyobb készséggel vállalná magára, a nélkül, hogy ezért az illető szakosztálytól legcsekélyebb kárpótlási vagy fentartási díjt igényelne vagy elfogadna. — Ez áttal az idézett szakosztály azon tagjai, kik a harmadik pont szerint a gazd. egyes. általános évkönyvétől elesnének, mégis az őket legközelebb érdeklő történeteikről, a mennyiben azok az erdőszeti szaklap előfizetői lennének, folytonos tudomással bírnának. — E mellett az Erdőszeti Lapok a főt kitett feladatnak minden irányban mennél tökéletesebben megfelelni ezentul is telhetőleg minden rendelkezhető erejük végső megfeszítésével iparkodnának. — Ezen „Erdőszeti Lapok,” melyek semmi szín alatt sem nyitnák meg hasábjukat bármely nyelvnek, kivéve a magyart, formára és tartalomra nézve talán jobban elégíthetnék ki az erdőkedvelő közönségnek jogos igényeit; a magyar erdőszetnek talán inkább válhatnának díszére, mint azon *csupán csak olcsó*, Beiwinkler úr által indítványozott magyar-német ikerlap, mely egyik részében mindeddig kétes érdekű lenyomatot, másik részében pedig e lenyomat német fordítását tartalmazná. — Mi is barátjai vagyunk az olcsóságnak, de azt hisszük, hogy ez csak bizonyos határig mehet, mely határon, nézetünk szerint, Beiwinkler úr indítványa már nagyon is túllépett, annak liszta nemzeti irányunkat is áldozatul hozni ohajtván!

5.) Az igy szervezett erdőszeti osztály főteendője legyen, az erdőszeti magyar irodalom, és első sorban oly erdőszeti tanykönyvek megalkotása, melyek folytonos tekintettel hazai viszonyainkra, egy magasabb erdőszeti tanoda igényeinek tökéletesen megfelelnének, s melyekből addig, a mig ily tanodák létesülhetnének, mindenki, a kinek erre kedve volna; a tanoda létesülése után pedig azok, kiknek bármi okból nem volna módjukban e tanodát rendesen végezhetni, kieligítő kiképzetelést nyerhetnének, hogy az erdőszeti álladalmi első foku vizsgát is becsülettel megállhassák.

E tankönyvek, pályázatok vagy megbízások útján lennének legcélyszerűbben életre hivandók, és sokat, talán legtöbbet lendítne az ügyön az, ha Selmeczen azok számára, a kik ezt kívánnák, az erdőszeti tudományok magyarul is adatnának elő, a mi pedig főkép a készülöben levő műszótár létre jötte után valóban csekély nehézségekkel járna és az illető tanárokat nagyban serkentené a szükséges könyvek szerkesztésére; sőt ez irányban másokra is élesztőleg hatna, mert valóban sok-

kal több ember szeret a jelen — mint a bizonytalan jövő szüksége fejében dolgozni, és a legtöbben avval altatják el néha néha ébredező munkavágyukat, hogy hiszen majd dolgozunk, ha egyszer megriad a — proximus ardet ucalegon!

7.) Az okszerű erdőszeti gazdaság hathatós előmozdítására, a szakosztály szükséges kellékekkel bíró erdőrendezőt választana, mely diszes állomás hatásköréről és kötelességeiről már fentebb szóllottunk.

Ez állomás életbe léptetése érdekében talán a nemes lelkű erdőbirtokosok némi rendkívüli, közvetlen saját érdeköknek szolgáló, bőven kamatozó adakozásra is felkérhetőnének, a míg az osztály céljai kivitelében nem volna tagjai száma által tökéletesen biztosítva.

Az erdőszeti osztály azonkívül minden egyéb tőle telhető uton módon iparkodnék elhagyatott erdőszeti állapotunkon lendíteni, hogy erre akadna alkalom elég, azt már e szakosztály eddigi kevés, de fényes sorokkal telt történelme bizonyítja.

Igy hisszük mi a hazai nagyobb-kisebb erdőbirtokosoknál és magyar evdőszeinknél az erdőszet iránti előszeretet felkelthetni; így véljük mi az erdőszeti magyar irodalmat megalkothatni; így gondoljuk mi az okszerű erdőgazdaság érdekeit addig is, a míg tankönyveink és tanodáink lennének, előmozdíthatni, és így reméljük, hogy az erdőszeti tudományoknak kifejtéséhez is sikeresen fogunk járulhatni!

Bár e tárgyhoz mennél többen szólnának, hogy valamennyi véleménytm eghallgatva, Beiwinkler úr „mindent az ügyért” — szóló jelszava szerint, minden mellék tekintet nélkül választhatnók meg az alapkövet, melyre a magyar erdőszet nagyszerű épületét rakhatni lesz utódaink dicső hivatása!

Az urbéri birtokrendezés ügyében.

Irta Baloghy László.

Mielőtt az urbéri szabályozás további kérdéseibe, nevezetesen az irtványok, foglalások és a maradékföldek iránti eljárásba bocsátkoznám, megérintem azon gyakorlati elveket, melyeket a selmeczi bányakamarai igazgatóságnak, az uradalmihoz tartozó helységek urbéri szabályozásával megbízott állandó bizottmánya, mely erdészeti és gazdasági szak-